

Befogadás és kivezető utak – villámelőadások

Utak és korlátok a hajléktalanellátásban
konferencia

2022.05.20.

Kozma Attila

Utcai Gondozó Szolgálat, koordinátor:

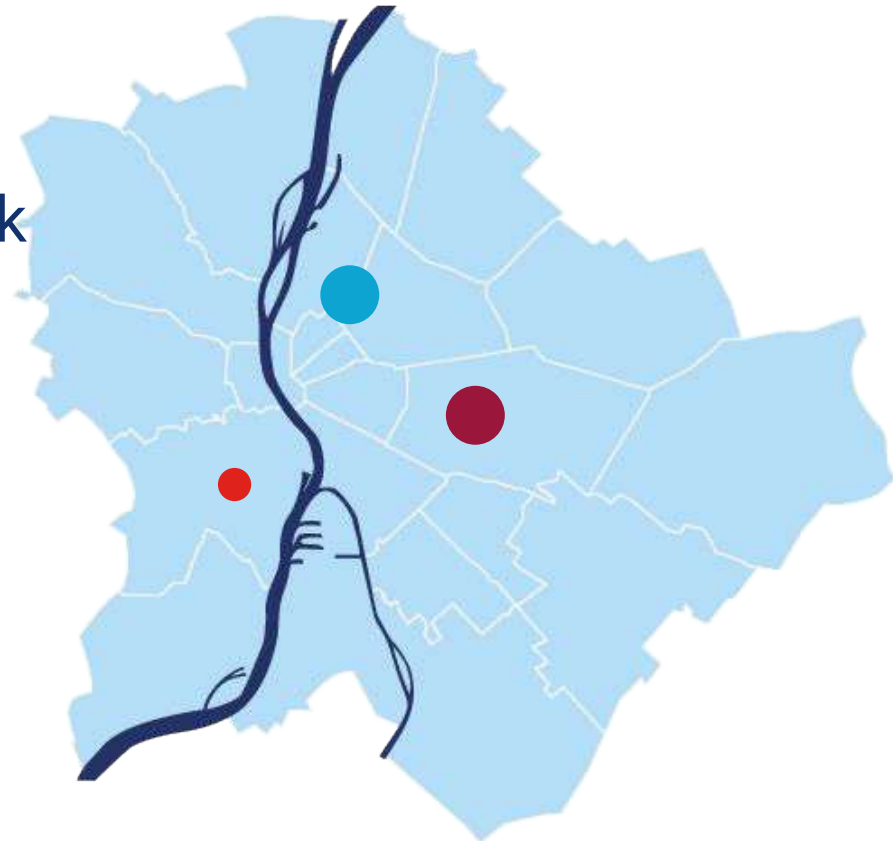
Fedél nélkül élők alvóhelyválasztási stratégiái, szálláshelyek az utcáról nézve

„Itt ebben a kerületben laktam, abban a házban.”

„A lakók is, de a turisták is adnak. Ebből élek, pedig én nem is kéregetek!”

„Várom valakit, most nem megyek szállóra. Majd holnap jöjjenek!”

„Minek menjek? Messze van az a szálló. Reggel takarítom ezt a lépcsőházat, kihúzom a kukákat, mindig kapok valamit.”

„Tegnap ajánlottak vidéken munkát, itt várok jönnek majd értem.”

Valóban ennyire erős és értékes ez a kapcsolati tőke, segíti vagy konzerválja az utcán élőket ebben a helyzetben?

Hogyan segítsük az életvitel változását, mit tegyünk a szocializációs szorongás ellen?

Biczók Zoltán,

Előd Éjjeli Menedékhely, ellátási egység vezető:

Tömegszállás vs közterület

Mit tudnak nyújtani a hagyományos éjjeli menedékhelyek és mit nem?

BMSZKI

I. **Amit tudnak/tudnának nyújtani az éjjeli menedékhelyeknek a jelenlegi szabályozási és finanszírozási keretek között is:**

- biztonság
- kiszámíthatóság
- megfelelő kommunikáció
- az első éjszakákon külön elhelyezés
- szükség szerint ennivaló
- „bárpult” – alkohol leadásának lehetősége, azzal, hogy szükség esetén hozzáférhető legyen, persze értő kontroll mellett
- személyes holmi, csomagok bevitelének lehetősége
- kutyakennel
- folyamatos nyitva-tartás
- Wifi + informatika 😊
+ jogszabály szerinti szolgáltatások: szociális munka, ügyintézés, tisztálkodási lehetőség stb.

BMSZKI

II. Amit többnyire nem tudnak nyújtani az éjjeli menedékhelyek:

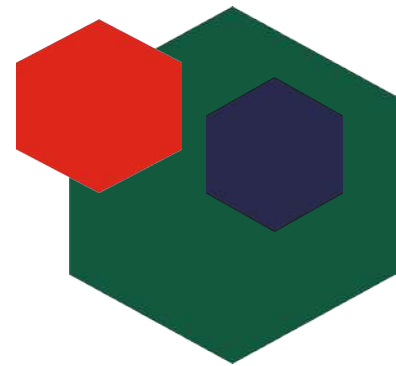
- kis létszámú elhelyezés (az egy ágyas elhelyezés lenne a legjobb)
- tartós bogármentesség
- tartós bentlakás – ehhez saját ágy, saját szekrény
- akadálymentes környezet
- privát terek kialakítása – az egy szobás elhelyezés esetleges alternatívájaként akár
- orvos, gondozó / ápoló folyamatos jelenléte, a speciális szükségletekre megfelelő szakemberek
- szükség esetén fürdető folyamatos elérhetősége

III. A BMSZKI éjjeli menedékhelyein a törekvéseink:

- első befogadó szálláshelyek – pl. átmeneti szállók
- „utcás” szálló – akár az utcai szolgálattal együttműködve – van benne már gyakorlatunk, jelenleg újra tervben
- ápoló / gondozó jelenlét az éjjeli menedékhelyeken
- differenciált szolgáltatások a szükségleteknek megfelelően
- kollégáink célirányos, a célcsoportokhoz – szükségletekhez igazodó képzése
- nagylétszámú fapadokon az egyénre szabott szociálismunka mellett csoportok indítása (saját tapasztalataink szerint ez hatékony)
- intézményi felfüggesztések átláthatósága – resztoratív technikák alkalmazása
- mindaz, amit az I. pontban olvastak

Arday Zsolt

Szakmai Fejlesztési és Módszertani Iroda, módszertani munkatárs:

Innovatív megoldások tapasztalatai az utcán élők szállásokra való befogadásában

I. Az elmúlt években megvalósult, az utcán élő hajléktalan emberek befogadását célzó innovatív programok a BMSZKI-ban:

- Befogadó pontok (Finanszírozó: Fővárosi Önkormányzat, Konzorciumi támogatás)
- Első Befogadó Helyek (Finanszírozó: EMMI támogatás, SzGyF-NSZI)
- Életmentő Pont(ok) (Finanszírozó: 8. kerületi önkormányzat)
- VEKOP Elsőként lakhatás (Finanszírozó: Eu+Állami forrás)
- HKA pályázatok

Vegyes a kép: vannak sikeres szolgáltatási elemek és kevésbé sikerültek.

II. A BMSZKI Főváros felé megfogalmazott javaslatai:

- Budapest területén közterületen élő emberekről fővárosi szintű egységes, valid és rendszeresen aktualizált nyilvántartás, adatbázis létrehozása és működtetése szükséges.
- A működési, szállítási, befogadási kapacitások, az ellátást megvalósító szervezetek által biztosított szolgáltatások, adatok minden szereplő részére átláthatóak, és nyilvánosak legyenek.
- Legalább a téli krízisidőszakban minden nap 24 órában személyes orvosi vizsgálat (hajléktalan orvosi ügyelet keretében) biztosított legyen.
- Legalább a téli krízisidőszakban minden nap 24 órában fertőtlenítő fürdetés elérhetősége biztosított legyen.
- Főváros részéről rendszeres egyeztetés, ellenőrzés szükséges a szolgáltatásokat biztosító szervezetek bevonásával.

A Fővárosi Önkormányzatnak nem minden javaslat esetében van jogköre eljárni, de van amiben koordinálhat, egyeztetést kezdeményezhet.

III. Javasolt szolgáltatási formák

Életmentő pontok:

- helyi szükségletekre reagáló,
- önkormányzati szerepvállalással működtetett,
- biztonságos
- koedukált,
- kis létszámú,
- akadálymentesített,
- továbblépést segítő szociális munkát biztosító intézmények

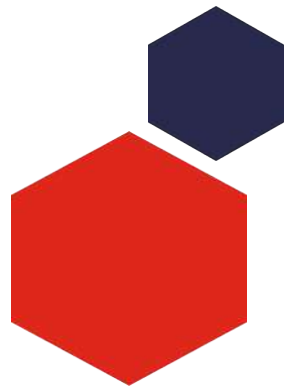

BMSZKI

Küszöb nélküli nagyobb létszámú időszakos intézmények működtetése a krízisidőszakban

- A küszöb nélküli intézmények esetében nagy hangsúllyal bír a megfelelő tárgyi és személyi feltételrendszer biztosítása.
- A javasolt időszakos intézmények működtetése esetében fontosnak tartjuk a koordinált átjárás lehetőségének a biztosítását a működő éjjeli menedékhelyek, életmentő pontok, küszöb nélküli ellátások között.

Utcai szolgálatok működésének összehangolása

- Az utcai hajléktalanság mérséklése szempontjából különösen fontos az utcai szolgálatok működésének összehangolása más, a közterületi állapotokért felelős szervezetek munkájával.

Borsi Ibolya

Ügyfélszolgálati Iroda, vezető:

Utcáról átmeneti szállóra – a bekerülés lehetséges útjai és nehézségei

BMSZKI Ügyfélszolgálati Iroda

Budapest VIII. Kőbányai út 22.

A BMSZKI átmeneti szállásai

- 10 átmeneti szálló – 1530 állandó férőhely
- A FET (Felvételt Előkészítő Team) 9 szálló esetén végzi a felvételi eljárást.
- Egy szállónak saját felvételi csoportja van, ez a Váltó-Ház vagyis a Vaspálya átmeneti szálló.

Kocsis átmeneti szállás

Gyáli átmeneti szállás

Táblás átmeneti szállás

Dózsa átmeneti szállás

Alföldi átmeneti szállás

Kálvária átmeneti szállás

Szabolcs átmeneti szállás

Külső Mester átmeneti szállás

Kőrakás park átmeneti szállás

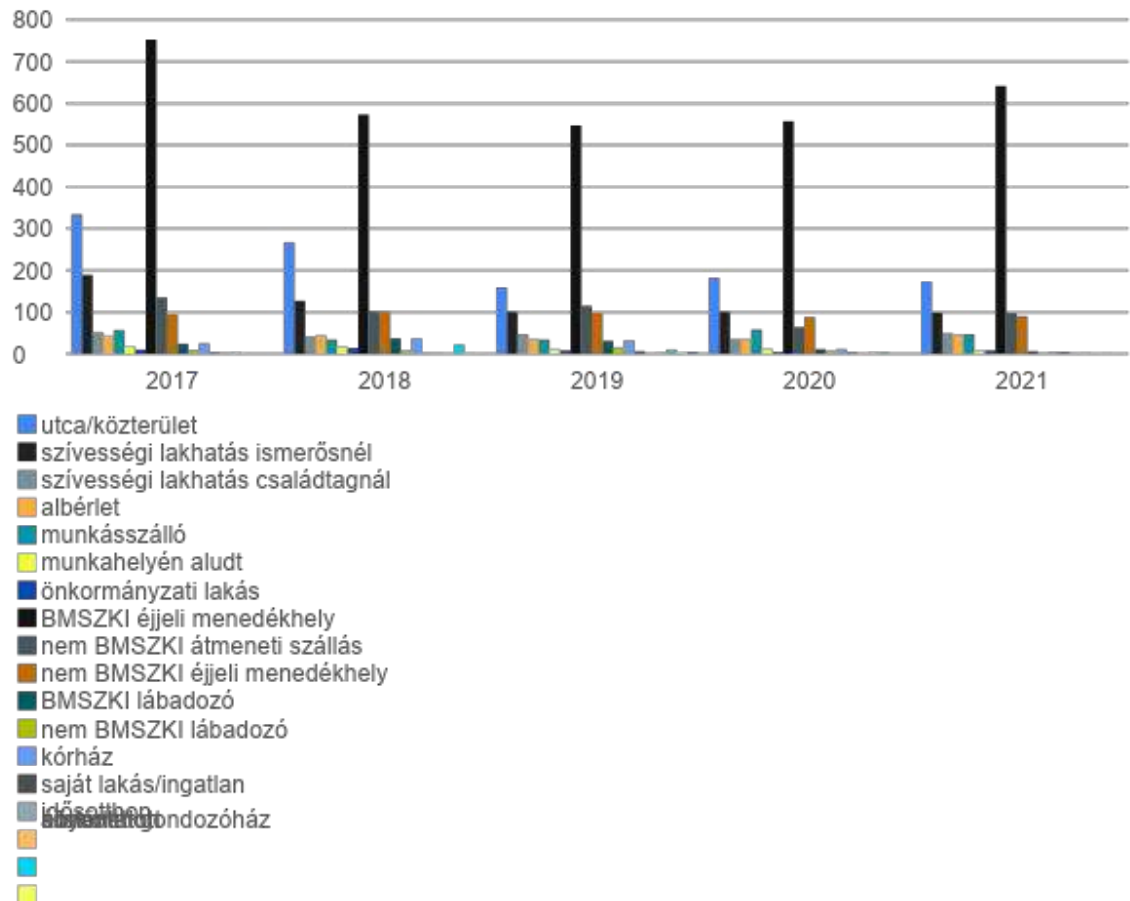
Vaspálya átmeneti szállás

Honnan érkeztek az ügyfelek a FET-re					
	2017	2018	2019	2020	2021
Utcáról érkező felvételi kérelmet benyújtók	19 %	18,6 %	12,6 %	15,4 %	13,51 %
Összes felvételi beszélgetésen részt vett (fő)	1752	1428	1260	1177	1280

Az elmúlt 5 évben minden felvételizőnek feltettük a kérdést: Hol aludt előző éjszaka? – ez alapján azt mondjuk, hogy a felvételizőink 16 %-a érkezik közvetlenül utcáról, s indítja önállóan lakhatását átmeneti szálló irányába.

Honnan érkeztek az ügyfelek a BMSZKI FET-jéhez felvételi beszélgetésre 2017-2021

Átmeneti szállás befogadóprogram

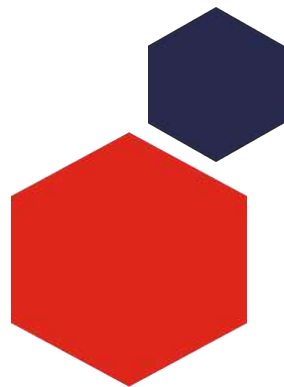
Utcán élő hajléktalan emberek bekerülése közvetlenül és azonnal a BMSZKI átmeneti szállóira (2021. december 1-től 2022. március 31-ig)

A program lényege:

- lehetőség az utcai szolgálatoknak, hogy a közterületen élő ügyfeleiket
- közvetlen beszállítással
- azonnal átmeneti szállásra helyezték el (elindítva így a felvételi folyamatot a szokásos többkörös felvételi eljárás helyett)

Szereplők:

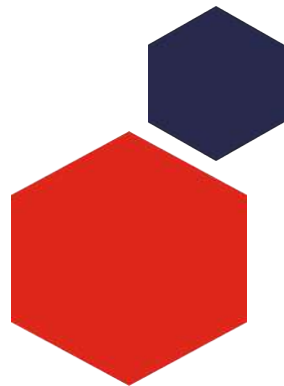
- Utcán élő hajléktalan emberek
- Utcai Szolgálatok
- Diszpécser Szolgálat
- BMSZKI átmeneti szállások munkatársai
- FET

A folytatásról...

- Fontos hosszabb felkészülési időszakot hagyni!
- A megvalósításban résztvevő minden szakembert egy asztalhoz kell ültetni, hogy a program célját, célcsoportját, feladatokat, kompetenciákat, lehetőségeket, megoldási utakat pontosabban tisztázzuk, az ideai tapasztalatok fényében!
- Szükség lehet a félelmek, bizalmatlanságok feloldására.
- Utcai szociális munkások és átmeneti szállón dolgozó szociális munkások együttműködését még jobban kell segíteni, annak érdekében, hogy az utcán élő hajléktalan emberek számára biztonságos, befogadó és elfogadó intézményi elhelyezést tudjunk nyújtani.
- Nyitottság, érzékenység, kölcsönös respect

Dr. Pohlné Dr. Orosz Ágnes

Gyáli Átmeneti Szállás, ellátási egység vezető:

**A kereslet-kínálat összehangolása – avagy
milyen szempontokat kell mérlegelnünk az
önálló lakhatásba segítség során**

BMSZKI

Az önálló lakhatásba segítség folyamatának 3 szakasza:

- I. Alapok megteremtése
- II. Építkezés
- III. Felkészülés a változásra

Mindhárom szakaszban lényeges:

- a kettősség, miszerint mind az életminőség megtartását, mind a változásmenedzselést működtetni szükséges
- a segítő szakember által nyújtott professzionális segítségnyújtás

I. Alapok megteremtése

- a hajléktalan élethelyzetben lévő ember szükségleteinek és erősségeinek felmérése
- a problématerületek azonosítása
- a problémák megoldásához szükséges segítségformák feltérképezése
- elősegíteni ezen segítségformákhoz történő hozzáférést

II. Építkezés

- munkaerőpiaci helyzet stabilizálása, rendszeres jövedelem elérése
- előtakarékoság megkezdése, gyarapítása
- életvezetési képességek fejlesztése
- az ügyfél számára megfelelő lakhatási biztonságot nyújtó kilépési megoldás kiválasztása, melynek során több szempontot kell mérlegelni

III. Felkészülés a változásra

Segítséget nyújtunk az ügyfélnek a következőkben:

- önbecsülés, önbizalom visszanyerése
- jövőkép felvázolása
- saját sors feletti kontroll érzésének visszaszerzése
- segítség az éltviteli kompetenciák fejlesztésében
- meglelni ismét a helyét a világban

Kováč Dániel

Ügyfélszolgálati Iroda, szociális munkás

Elérhető támogatások és önálló lakhatási lehetőségek a BMSZKI közvetítésében

**Az Ügyfélszolgálati Iroda
Lakhatási Szolgáltatásának egyik fő célja, hogy
megfelelő információval lássa el
az ügyfeleket és a segítőkét.**

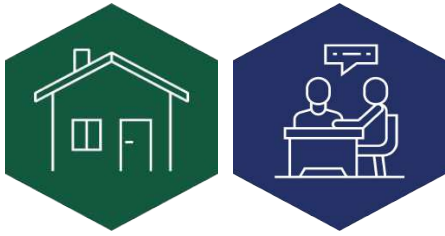

Lakhatással kapcsolatos két alapprobléma Magyarországon jelenleg:

- A lakhatás nem alapjog.
- Ügyfelek erőforrásainak hiánya / megfizethető lakhatás hiánya.

Legjellemzőbb kilépési lehetőségek:

- Albérlet/szobabérlet
- Munkásszálló
- Önkormányzati bérlakás
- Nyugdíjasház
- Idősek Otthona
- Külső férőhely
- Szoba-bérlők háza

Lakhatási támogatás

- Több mint 15 éve nyújtjuk – jelenleg a Budapesti Hajléktalanügyi Konzorcium támogatásából

Célcsoportja

Feltételei

Program ideje

Támogatás összege

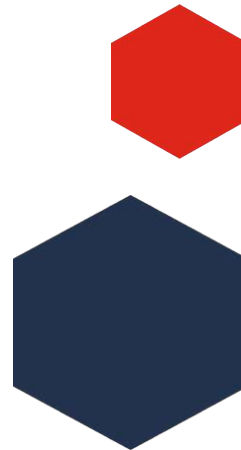
Nehézségek

Erre az évre kitűzött célok az Ügyfélszolgálati Iroda lakhatási szolgáltatásainak fejlesztésében:

- Tematikus csoportok indítása
- Hálózati kapcsolatrendszer kiépítése

Krinyákné Híri Gabriella

Szabolcs Átmeneti Szállás, szakmai vezető:

Idős hajléktalan emberek számára elérhető tartós lakhatási megoldások

„Ha valaki úgy gondolkodik, hogy csak ideiglenesen maradt fedél nélkül, az azt feltételezi, hogy a jövőben újra talál magának egy helyet, amit otthonnak nevezhet.”

Deirdre Mask

Az öregedés: fiziológias folyamat, irreverzibilis folyamatok összessége

Az idősödő (hajléktalan) emberek életében megjelenő nehézségek lehetnek:

- Elmagányosodás
- Depresszió
- Agresszió
- Túlzott elvárások
- Érzékszervi problémák
- Rugalmatlan gondolkodás
- Függőség
- Mozgásszervi, szív és érrendszeri betegségek
- Központi idegrendszeri elváltozások
- Immunrendszer gyengülése

Az idősödés társadalompolitikai kihívásai

Az idősödés nem önmagában véve problematikus, hanem abból a szempontból, hogy sem a gazdaság, sem a társadalmi ellátórendszerek nem készültek fel átfogó reformokra a fenntarthatóság érdekében.

A nyugdíjak, szociális és egészségügyi kiadások egyre nagyobb terhet rónak a társadalomra.

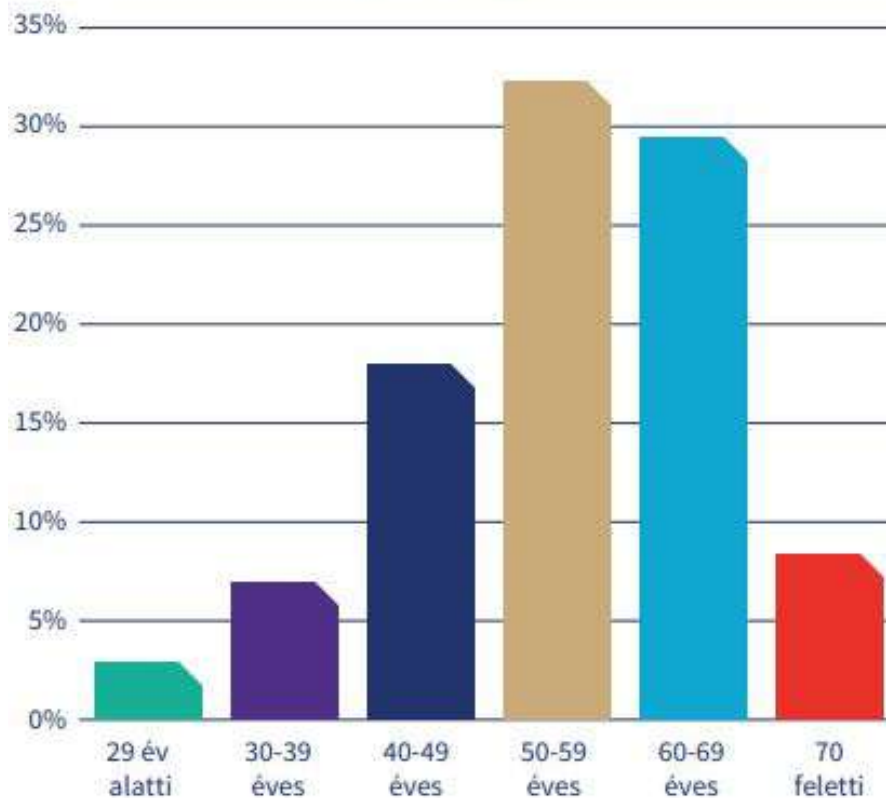

A BMSZKI szolgáltatásait igénybe vevő emberek átlagos életkora 56-57 évre nőtt, tízből három-négy ügyfelünk elmúlt már 60 éves.

Az idősödő ügyfélkör ellátására a hajléktalanellátó szervezetek sem az infrastrukturális, sem a személyi feltételek tekintetében nem alkalmasak.

A BMSZKI éjjeli menedékhelyeit és átmenti szállását igénybe vevők életkori megoszlása (N=1781)

Idős hajléktalan emberek számára (elviékben) elérhető tartós lakhatási megoldások:

- Idősek otthona
- Pszichiátriai betegek otthona
- Fogyatékos személyek otthona
- Szenvedélybetegek otthona
- Hajléktalanok otthona
- Nyugdíjasházi elhelyezés

2021-ben kedvező elmozdulások történtek: 38 idős hajléktalan ember, köztük a BMSZKI 20 ügyfele költözhetett nyugdíjasházba, kb. 110 ügyfelünk pedig idősek otthonában kapott elhelyezést.

A szociális és mentálhigiénés segítségnyújtás szerepe az idős hajléktalan emberek otthonra találásában, a tartós lakhatáshoz való segítségben:

- Egyéni és csoportos felkészítés: tájékoztatás az elhelyezést nyújtó intézmény szolgáltatásairól, bemutatkozó filmek segítségével,
- Mentálhigiénés segítségnyújtás: a változás okozta veszteségélmény megélésének segítése
- Mentális állapot felmérése, demencia teszt elvégzésével
- Életvezetési segítségnyújtás: a jövedelmet terhelő tartozások rendezése, az esetleges későbbi intézményi térítési díj tartozásának megelőzése
- Addiktológiai és pszichiátriai segítségnyújtás: a közösségi együttélés segítése

Mit jelenthet ügyfeleinknek a tartós intézményi elhelyezés?

- Biztonságot: az átmeneti elhelyezés helyett élethosszig tartó lakhatás lehetőségét,
- Sajátos veszteségélményt: „szabadság” élményének elvesztését
- Feszültséget, konfliktust a saját otthonukból beköltöző lakókkal – más a veszteségélmény, más intézményi előzmények, más kapcsolatrendszer
- Akár jobb társas kapcsolatokat az állandó lakóközösségek miatt

Szalkay Péter

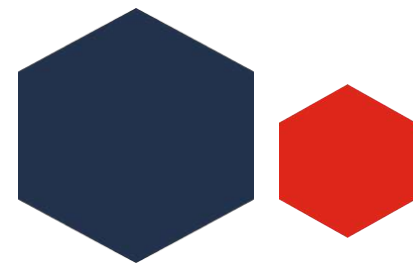
K22 bérház – NoSlum program, szociális munkás

A lakóközösség erősítése közösségi szociális munkával egy bérházban

Előzmények:

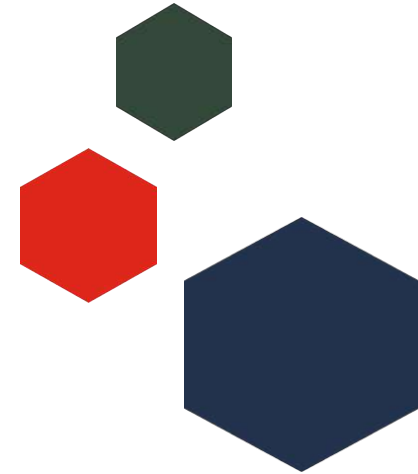
- Görög ház – Budapest Főváros Önkormányzatának bérlakásai
- 185 lakás – 300 lakó
- 2019-ben a lakások kevesebb, mint 50%-ban élt bérlő
- 2019 február – 2021 július között Elsőként lakhatás program: 20 lakás, 25 lakó
- 2020 április – 2021 július: 71 lakásos „covid” program, 100 lakó
- Különbségek a két lakhatási programba való bekerülésben

A közösségi program kialakulása:

- 2021 júliusától a Fővárosi Önkormányzat kezdeményezésére 5 fős stáb maradt a házban, két irodában.
- A teljes ház felé nyitott szolgáltatások – a szociális munka fókusza más, mint a lakhatási programok során

Igényfelmérés a házban élők között – leghangsúlyosabban jelenlévő problémák:

- elmagányosodás
- szegénység
- gyermekek
- feszültségek a lakóközösségen belül: régi lakók – lakhatási programok révén bérlők
- a munkavégzés során megtapasztalt pszichiátriai és addiktológiai problémahalmaz

Válaszok (2021 nyara óta):

- Szociális információs iroda
- Pszichológus
- Jogi tanácsadás
- Közösségi szociális munka került fókuszba, ennek során megvalósultak/elindultak az alábbi programok, kezdeményezések az elmúlt egy évben:

- társasházi lakógyűlések
- gyerekcsoportok
- egészségnap
- házirend
- felelős állattartás
- önkéntes takarítóbrigád

Ez év őszéig tervezzük indítani:

- idősek számára külön program
- női csoport

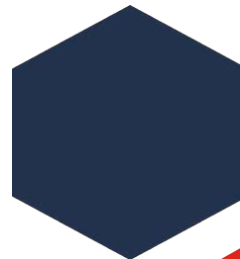
Közösségi szociális munka másik iránya: a lakók folyamatos együttműködésének segítése a bérház tulajdonosával és kezelőjével (Budapest Főváros Önkormányzata és a Budapest Főváros Vagyonkezelő Zrt.)

Az elmúlt egy év tapasztalatai:

- Jelenlét fontossága
- Pszichés problémák, betegségek
- Kapacitások és források
- Szerepek zavara – kliens/bérlő, intézmény/bérlakás
- Türelem

Köszönjük!

BMSZKI

Budapesti Módszertani
Szociális Központ és Intézményei

1134 Budapest, Dózsa György út 152.

Telefon: 06 1 238 9500

Fax: 06 1 238 9502

E-mail: bmszki@bmszki.hu